

169899 - تاخیر پرداخت زکات از وقت آن به هدف ادای زکات در ماه رمضان

سوال

اولا می‌خواهم از شما پس از خداوند برای این تلاشی که می‌کنید تشکر کنم و از الله متعال می‌خواهم آن را در ترازوی حسنات شما قرار دهد و همه را چه مسلمان و چه غیر مسلمان از این تلاش شما سود برساند. سوال من این است که من پس از سه سال کار که الحمدلله حقوق خوبی دارد پس از آنکه حساب و کتاب کردم متوجه شدم که وقت رسیدن اموال به حد نصاب زکات در ماه جمادی الثانی بوده اما بدون قصد این زکاتم را در ماه رمضان پرداخت کردم به گمان اینکه انتخاب وقت پرداخت زکات به دست خودم هست و این کار را به مدت دو سال انجام دادم و الان می‌خواهم بپرسم آیا می‌توانم امسال نیز زکاتم را مانند دو سال گذشته در ماه رمضان پرداخت کنم یا آنکه باید در ماه جمادی الثانی پرداختش کنم؟ و آیا به سبب تاخیرم در دو سال گذشته باید کاری انجام دهم به این معنی که قیمت زکات هر ماه را حساب کنم و به جای هر ماه زکاتش را بدهم؟ البته من در ماه رمضان زکات همه اموالی که در اختیارم بود را پرداخت کردم به همراه پولی که بعد از جمادی الثانی به دست آورده بودم.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولا:

وقتی مال به حد نصاب رسید و یک سال از آن گذشت واجب است زکاتش فوراً پرداخت شود و اگر بدون عذر چنین نکند گناهکار است و اگر عذری داشته باشد مانند نبودن فقیری که زکات را به او بدهد و دیگر عذرهای اشکالی ندارد.

امام نووی - رحمه الله - می‌گوید: «اخراج زکات علی الفور واجب است، اگر واجب شد و توانست ادایش کند تاخیر در آن جایز نیست و این قول مالک و احمد و جمهور علماست به دلیل سخن الله متعال که: **وَأَتُوا الزَّكَاةَ** (و زکات را بدهید) که امر بر انجام فوری است..» (شرح المذهب: ۵ / ۳۰۸).

در فتاوی انجمن دائم (۹ / ۳۹۸) آمده است:

«اگر موعد پرداخت زکات ماه جمادی الأولى باشد آیا تاخیر آن بدون عذر تا رمضان جایز است؟»

پاسخ:

تاخیر زکات پس از سر رسیدن وقت آن بدون عذر شرعی - مانند نبودن فقرا در هنگام سر رسید وقت زکات یا عدم توانایی در رساندن مال به آنان و یا در دسترس نبودن مال در آن وقت و مانند این عذر ها - جایز نیست. اما به تاخیر انداختن زکات برای رمضان جایز نیست مگر آنکه مدت باقی مانده تا رمضان کم باشد مانند آنکه موعد سر رسید زکات در نیمه دوم شعبان باشد که اینجا اشکالی ندارد پرداختش را تا رمضان به تاخیر اندازد».

کمیسیون دائم تحقیقات علمی و فتوا:

عبد العزیز بن عبد الله بن باز، عبد الله بن قعود، عبد الله بن غدیان

از شیخ ابن عثیمین - رحمه الله - درباره حکم تاخیر زکات تا رمضان پرسیده شد، ایشان پاسخ دادند:

زکات مانند دیگر کارهای خیر در زمانهای فاضل بهتر است، اما هرگاه زکات مال واجب شد و زمان آن سر رسید واجب است که انسان زکاتش را پرداخت کند و آن را تا رمضان به تاخیر نیندازد. یعنی اگر حول (گذشت یک سال از داشتن مال) او در ماه رجب بود نباید پرداخت زکاتش را تا رمضان به تاخیر اندازد بلکه باید در ماه رجب ادایش کند و اگر مدت حولش در ماه محرم سر رسید باید در محرم پرداختش کند و تا رمضان به تاخیرش نیندازد، اما اگر سر رسید زکاتش در ماه رمضان است در رمضان پرداختش می کند و همینطور اگر مشکلی ناگهانی برای مسلمانان پیش آمد و خواست پیش از پایان حول زکاتش را زودتر بدهد اشکالی ندارد (مجموع الفتاوی: ۱۸ / ۲۹۵).

ثانیا: اینکه شخص زکات مال خود را بنا بر یک گمان اشتباه تا رمضان به تاخیر انداخته گناهکار نیست و اینکه بعدا در رمضان زکاتش را داده دیگر برای پرداخت زکات مطالبه نمی شود و به سبب تاخیرش لازم نیست کاری کند اما واجب است در سال جاری زکاتش را در جمادی الثانی (که موعد سر رسید زکاتش هست) ادا کند و آن را تا رمضان به تاخیر نیندازد.

والله اعلم